

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VI. De Dispensatione Voti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

48. Commutatio fit in melius, in aequale vel in minus.

Commutatio vel fit in bonum melius, vel in æquale vel in minus. Illud autem dicitur melius, non quod est in se præstantius aut excellentius, sed quod omnibus spectatis est Deo gratius hinc & nunc. Unde est oratio sit opus præstantius jejunio aut gestatione cilicii: potest tamen hoc esse gratius Deo, magis expediens ad salutem, carnis mortificationem &c.

49. Prima potest fieri propria auctoritate.

Potestas commutandi in bonum, quod sine tergiversatione est melius, fieri potest propria voventis auctoritate: in hoc enim censetur Deus consentire: nam quilibet consentit recipere melius & gratius loco minoris boni. Unde c. 3. de iurejurando dicitur: *Promissum non infringit, qui in melius illud commutat.* Quare omne votum est commutabile in votum religionis: nam (ut dicitur c. *Scriptura, de voto*) *reus facti voti aliquatenus non habetur, qui temporale observantiam commutare.* Idque censetur facere eo ipso, sive implicite, sive ex juris auctoritate, nisi profitens, explicitè oppositum intendat.

Et quidem semper in votum religionis.

50. Huius auctorem in Episcopatum minimum.

Potes I. An votum ingrediendi religionem possit propria auctoritate commutari in Episcopatum, qui est status majoris perfectionis? Resp. Neg. Ita expressè habetur c. *Per tuas, de voto.* Ratio est: quia Episcopatus non est status majoris perfectionis, quasi hominem ad majorem perfectionem adducat (id enim potius facit status religionis) sed quia secundum rectum ordinem prærequirit & præsupponit perfectionem jam comparatam, & quidem in gradu sublimiori ab eo, qui ad Episcopatum promovetur.

51. Procedunt dicta etiam de voto in favorem certii facti, sed nondum acceptato.

Potes II. An, qui vovit aliquid in favorem unius Ecclesiæ, possit propria auctoritate illud commutare in evidentè melius, quod sit in commodum alterius Ecclesiæ? Resp. Aff. si tamen prior Ecclesiæ votum necdum acceptaverit; adeoque nullum jus acquisierit: nam res alteri Ecclesiæ offerenda tunc est Deo gratior. Idem est de voto elemosinæ certo pauperi dandæ, quod potest propria auctoritate commutari in votum elemosinæ alicui pauperiori dandæ, modò cetera sint paria, & prior pauper promissionem non acceptaverit, ut contra *Henriquet. l. 7. c. 30. n. 5.* & alios docet *Bonica de voto punct. 7. § 3. n. 6.*

52. Commutatio in minus faciendæ est a potestate dispensaver. In aequale, a potestate commutare, servatà morali aequalitate.

Potestas commutandi in æquale vel in minus bonam competit illis, qui habent potestatem dispensandi; idque à fortiori, ut patet. Qui autem habent præcisè potestatem vota commutandi, debent illud commutare in opus moraliter æquale, juxta arbitrium boni viri, vel in melius: æqualitas enim mathematica est cognitu impossibilis. Et quamquam Nonnulli requirant in commutatione faciendâ omnimodam similitudinem, ut scilicet votum reale in reale, personale in personale commutetur, non

apparet tamen talis necessitas: quia poterit adhuc servari similitudo & proportio moralis, et si votum reale redimatur per personale, vel contra. Immo, probabile est, habentes potestatem commutandi vota, et si tantum delegatam, posse illa mutare in minus ex iusta causa: sicut probabile est, posse mutari in evidentè æquale propria auctoritate, eò quod non videatur Deo fieri iniuria, dum res æquè grata subrogatur, quavis oppositum sit longè tutius.

Ad commutandum votum in melius non requiritur specialis causa: ad commutandum autem in æquale, præsertim per superiorem sufficit major propensio voventis; ad commutandum denique in minus requiritur aliqua causa, minor tamen, quam ad dispensandum, ut patet. Sufficit autem gravis molestia vel fragilitas voventis cum periculo violandi votum.

Quæ de commutatione voti dicta sunt etiam locum habent in commutatione obligationis sive deoiti orti ex violatione voti, v. g. dandi elemosynam, si contingeret obligatum ad castitatem illam violare.

Pro fine nota, si quis tempore jubilei per oblivionem vel alia de causa non petiverit dispensationem vel commutationem suorum votorum (idem est de resolutione reservatorum) posse id postea fieri etiam per non habentem aliquoquin potestatem, dummodo intra tempus jubilei impleverit opera ad ejus consecutionem requisita, ut docet *Lessius dub. 16. n. 109.* & alii contra *Suarez l. 6. c. 16.* Ratio est: quia per hoc, quod tempore jubilei implevit opera præscripta, acquisivit jus ad commutationem votorum obtinendam, quæ est privilegium, quod non constat ita ad tempus jubilei esse restrictum, sicut opera præcepta. Tempore autem jubilei non tantum intra, sed etiam extra confessionem, commutari possunt vota, cum aliis, quos citat, docet *Bonica sup. n. 16.* idque sine reincidentia, licet opera ad consecutionem jubilei requisita postea à poenitente non adimpleantur. In autem talis poenitens peccet, dictum est in *Tract. de poenit. disp. 4. quest. 13. n. 102.* ubi etiam alia huc spectantia videri possunt.

QUESTIO VI.

De Dispensatione Voti.

DISPENSATIO voti est condonatio obligationis voti facta ab habente potestatem jurisdictionis, iusta de causa. Quæ condonatio fit nomine Dei, quatenus Ecclesiæ auctoritate sibi à Christo concessa remittit obligationem voti, nomine Dei cedendo juri, quod ipse ex voto acquisierat. Quare non est mera interpretatio, quæ declaratur ob causam occurrentem votum cessare: nam id facere potest quilibet prudens, æquè ac superior. Deinde dispensa-

penfatio plerumque datur, quando constat voti obligationem alioquin subesse & remansuram esse.

Requiritur autem iuxta causam ad valorem dispensationis iuxta Doctores communiter, nam non aliter censetur Deus conditionem nomine suo faciendam ratificare, aut facultatem condonandi dedisse. Porro iuxta causam sunt honor Dei, utilitas Ecclesiae, aut gravis ipsius voventis, ejusdem valde periculosa fragilitas &c. faciliorem dispensationem reddit voventis levitas, inconstantia, timor animi, perturbatio in vivendo, puerilis aetas, incommoditas &c. Regulariter vero miscenda est commutatio in aliquod onus saltem temporale iuxta prudens arbitrium; eo quod non facile subit causa se sola sufficiens ad plenam dispensationem.

Potestatem dispensandi in votis a Christo esse concessam Ecclesiae, est de fide ex universalis praxi & traditione, contineturque in generali potestate solvendi, de qua *Matth. 16. & 18.* quae potestas respicit omne vinculum, non tantum culpae & poenae, sed etiam voti, juramenti & simile, quod homo erga Deum contrahere potest, & aliquando solvi oportet, ut expedit: neque censetur esse Christum potestatem regimini Ecclesiae adeo necessariam subtraxisse.

Residet haec potestas primò universaliter & jure divino in Summo Pontifice. Hinc iuxta Doctores communiter contra *D. Thomam 2.2. q. 88. art. 11.* & paucos alios, potest iuxta de causa dispensare etiam in votis solemnibus religiosorum; quod & ipsum subinde fecisse ex historiis constat. Nec est ulla ratio postulans istam potestatis restrictionem praeterquam cum solemnitas voti sit ex institutione Ecclesiae, & obligatio voti solemnis & simplicis sint ejusdem rationis. Nec obstat c. *Cum ad Monasterium, de statu Monachorum*, ubi *Innocentius III.* ait: *Abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeo est annexa regulae monachalis, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Nam loquitur Pontifex in sensu composito status monachalis; non autem in sensu diviso, quo scilicet quis eximatur a statu monachali.

Secundò jure ordinario residet haec potestas in Episcopis respectu subditorum suae dioecesis, etiam dum sunt extra illam; qui proinde non possunt habere dispensationem ab Episcopo loci, per quem solum transeunt. Secus videtur, si quidem non habeant in loco domicilii, inceperunt tamen ibi habitare cum intentione manendi majori parte anni. Possunt autem Episcopi dispensare in omnibus votis, exceptis Papae reservatis; qualia stylo potius Curiae, quam jure scripto, censentur ordinariè quinque, scilicet votum castitatis integre & perpetuae, votum religionis approbatæ, votum peregrinationis ad limina Principum Apo-

stolorum, ad sanctum Jacobum, & ad Terram sanctam. Putant tamen aliqui (inter quos *Sanormitanus* apud *Lessium* *dub. 18. n. 122.*) vota peregrinorum non reservari, si fiant causa devotionis, & non subsidii. Sed hic consuetudo videtur esse in contrarium, inquit *Lessius* & ex eo *Bassani V. votum VII. n. 13.* Contra *Marshalli*, vir utique in omni praxi veratissimus, *Tom. 2. Tract. 3. Tit. 4. quaest. 4. dub. 4.* credit in illis votis Episcopos posse dispensare ex usu communi & interpretatione iuxta: videtur enim usus contra reservationem praescripsisse. Sic ille.

Hinc Episcopi possunt dispensare in votis castitatis non perpetuae, suscipiendi statum Begginarum, non fornicandi, non nubendi, non petendi debitum, suscipiendi sacros Ordines. Item in quibusdam qualitatibus voti reservati, ipso reservato manente quoad substantiam, v.g. cum eo, qui vovit ingredi religionem strictiorem, ut possit ingredi laxiorem. Item in voto non reservato, in quod Pontifex commutaverat votum reservatum: nam tunc est novum votum non reservatum.

Potes, An nullo casu possit Episcopus dispensare in voto simplici castitatis integre & perpetuae? Resp. Aff. cum Doctoribus communiter. Primò enim *Lessius* *sup. n. 127.* & alii contra *Suarez l. 6. c. 26. num. 4.* docent, posse Episcopum dispensare in simili voto per metu emisse, etsi non omnino gravem, nec per se sufficientem ad irritandum votum; eò quod reservatio tamquam odiosa sit strictè interpretanda de voto perfecte voluntario, & non coacto. Secundò in dubio, utrum votum sit validum vel reservatum: intelligitur enim reservatio de casibus certis in dubiis autem benignior interpretatio est sequenda.

Tertiò in voto conditionato, aequam conditio sit impleta: nam eo usque non est votum perfectum, quale solum censetur reservatum. Impletà autem conditione, cum fiat absolutum, non potest dispensare iuxta Doctores passim: contrarium tamè est probabile in voto poenali, quo vovet quis castitatem, v.g. hoc vel illud peccatum committat: nam tale votum non fit ex affectu castitatis, sed potiùs in poenam, ut ex metu obligationis ad castitatem peccatum evitetur. Immo Varii Doctores (inter quos *Diana P. 3. Tr. 5. Resol. 25.* cum aliis, quos citat) idem probabiliter censent de quibusvis conditionatis, eò quod non videantur perfecta vota castitatis, scilicet in radice, utpote non procedentia ex directo affectu ad rem promissam; quod tamen *Lessius* *dub. 18. n. 137.* cum plerisque aliis non admittit.

Quartò in voto disjunctivo, quo vovetur v.g. castitas vel jejunium perpetuum, antequam scilicet vovens aliquam partem determinaverit, sicut enim hic potest eligere partem non reservatam, sic Episcopus potest

De tribus peregrinationis votis quid habeat consuetudo.

60. Allegantur varia vota ab Episcopis dispensabilia.

61. Dispensat Episcopus in voto castitatis integre & perpetuae aliquibus casibus. Primò si sit emissum ex metu, nisi non adeo gravi. Secundò in dubio de valore vel reservatione voti.

62. Tertiò in voto conditionato non impleta conditione. Secus haec impleta.

Est nonnulli tradicant.

63. Quartò in voto disjunctivo de una parte non reservata.

56. Requiritur iuxta causam: & quom.

Regulariter admittenda commutatio.

57. Potestas dispensandi competit Ecclesiae.

58. Et quidem Summo Pontifici ex jure divino.

59. Jure ordinario Episcopi respectu subditorum.

Exceptis quinque votis Papae reservatis.

Quintò in voto ac. es. foris ad principale non reservatum.

64. Sextò cum conjugè durante matrimonio.

An aliquando ante matrimonium.

65. Prælati regulares in votis de jure dispensant in suis subditis, ubi Episcopi cum suis.

66. Vis ex privilegio confessorii Mendicantes, aliis cum ipsis in privilegiis communiantes.

potest cum ipso dispensare. Secus est, si jam elegerit partem reservatam. Quintò in voto accessorio ad aliud principale non reservatum, v.g. si quis voverit non nubere sub pena servandæ castitatis vel ingrediendi religionem, sublato per Episcopum voto non nubendi, tollitur aliud-accessorium: at si principale sit reservatum, potest tantum dispensare in accessorio.

Sextò cum conjugè, qui post votum castitatis contraxit matrimonium, potest ob periculum incontinentiæ dispensare, ut peccat debitum, immo ut petendo consummet: soluto tamen matrimonio, redit obligatio voti, quod proinde tantum est dispensatum partialiter & ad tempus. Idem est juxta plures Doctores, aliis contradicentibus, si conjuges emiserint, contracto jam matrimonio, votum perfectæ continentiæ mutuo consensu, & postea ingruat periculum incontinentiæ, prout habet usus inveteratus Episcoporum. Immo plures putant Episcopum posse dispensare in voto castitatis perpetuæ & integræ, etiam ante contractum matrimonium, si difficultas sit ad Pontificem recursus: ob paupertatem, sexum vel aliam causam: si imminet periculum incontinentiæ, infamiæ, scandali aut gravis damni tertii: quamvis alii dicant, Episcopum tunc non posse simpliciter dispensare, sed ad tempus, quo durat periculum, voti executionem suspendere.

Tertio quæritur potestas ordinaria dispensandi in votis suorum subditorum penes prælatos regularium exemptorum, qualis residet penes Episcopos respectu suorum subditorum: illi enim sunt pastores ordinarii cum jurisdictione spiritali in subditos, sicut Episcopi in suos. Parochi autem & simplices confessarii etiam Monialium, nullam habent facultatem dispensandi jure ordinario: sicut nullam habent jurisdictionem nisi in foro sacramentali: quamvis illis possit facultas dispensandi delegari ab habentibus potestatem ordinariam.

Itaque quartò confessarii ordinum mendicantium, & qui participant in eorum privilegiis, habent potestatem delegatam dispensandi in omnibus votis, in quibus de jure Episcopi, sive in omnibus votis Papæ non reservatis. Ita concessit Julius II. Congregationi Benedictinorum & S. Bernardi, Martinus V. item Benedictinis, Innocentius VIII. vivæ vocis oraculo Minoritis. Addit Bassæus V. votum VII. n. 10. concessionem Eugenii IV. factam congregationi S. Justini. Ex quibus à fortiori patet potestas confessoriorum Mendicantium ad vota commutanda. Quibus adde Paulum III. qui expressè concessit confessorii Societatis Jesu ab ordinario approbati facultatem commutandi omnia vota (etiam jurata ex extensione Gregorii XIII.) undecumque venientium ad confessionem in alia pietatis opera, exceptis quinque reservatis. Denique

pro Missionariis, sive pro euntibus ad conversionem, quorumcumque infidelium sive hæreticorum amplissima facultas dispensandi, etiam in votis simplicibus castitatis & religionis, cetera Carmelitis disalceatis & consequenter aliis Mendicantibus, à Clemente VIII. Bulla, Dominici gregis, refertur à Bassæo sup. n. 29.

Facultas porro delegata generaliter confessorii Mendicantium intelligitur à Rodriguez, Suarez, Tamburino, Sanchez apud Bassæum sup. n. 29. & aliis passim, cum restrictione de votis in quibus possunt Episcopi dispensare de jure, seu jure ordinario, non autem de iis, in quibus competit Episcopis facultas, ob extraordinariam necessitatem v.g. periculum incontinentiæ, dum non est accessus ad Pontificem: isti enim casus exinde non censentur episcopales, aut Episcopo jure subjecti, sed dispensatio Episcopi cadit in materiam verè reservatam ex quadam benigna interpretatione Pontificiæ voluntatis.

Hinc confessarii Mendicantium possunt dispensare in voto castitatis emissum à conjugè post contractum matrimonium, etiam de licentia alterius conjugis (dummodo ambo non voverint continentiam communi consensu & contractu) nata post votum castitatis imperfectæ; adeoque non reservatum Papæ, cum equidem talis conjugux teneatur reddere debitum. Non possunt tamen vi generalium privilegiorum dispensare ad petendum debitum durante matrimonio, cum iis, qui illud contraxerint cum voto castitatis antea emissio, utpote reservato Papæ. Specialiter equidem hanc facultatem, uti & dispensandi cum facultatis ad petendum debitum eis concessit Pius V. vivæ vocis oraculo, si tamen prius deputentur à Provinciali, quæ deputatio est necessaria juxta tenorem concessionis & praxim: quamvis aliqui oppositum putent apud Diana P. 5. Tr. 13. Resol. 46. ubi id ipsum non improbable existimat. Et hæc quidem dicta sunt inhærendo communi explicationi facultatum confessorii Mendicantium generaliter factarum.

Nihilominus miratur Cronsers in 6. 7. Reg. S. Francisci lect. 29. fieri communiter præmissam restrictionem privilegiorum: cum in præfatis circumstantiis & casibus extraordinariæ necessitatis dispense Episcopus auctoritate delegabili & perpetuè annexa dignitati episcopali; adeoque jure ordinario, quo manet in Episcopis dicta facultas, quamdiu non fuerit eis legitime subtracta circa similes casus. Quare in eisdem casibus & circumstantiis posse dispensare confessorios Mendicantium, sicut Episcopos, putat satis probabile. Cujus sententia satis placet Bassæo supra, qui refert visam in consistorio Cardinalium Anno 1629. & toleratam fuisse. Accedit, quòd privilegia ista sint latè interpretanda; præ-

da; patiantur autem hanc interpretationem.

70. An potestas dispensandi & commutandi vota extendat se ad iuramentum. Pro fine dubium esse, an qui habet potestatem delegatam dispensandi five commutandi vota, censeatur habere similiter facultatem dispensandi seu commutandi iuramenta? Negat Lessius l. 2. de iuramento c. 42. dub. 12. n. 60. & alii, eò quod votum & iuramentum sint disparata, nec unum comprehendatur sub alio in propria ver-

borum significatione, ultra quam non sunt privilegia extendenda. Affirmat non improbabiler Suarez de irritat. vot. l. 6. c. 14. n. 6. & alii, si ratio sit de iuramentis Deo factis, quibus nullum homini jus acquiritur, eò quod hæc videantur inducere rationem voti. Quod certius est de iuramentis confirmatoris voti, seu accessoris ad votum, qui enim potest tollere principale, potest & accessorium.

DISPUTATIO QUINTA.

De Statu Religioso.

QUESTIO I.

De Requisitis ad Statum Religiosum.

I. Quid statum hic.

STATUS hic non accipitur pro quavis conditione, in qua homo perstat & permanet: juxta quam status acceptio, dicitur esse status innocentiae, legis naturæ, status hujus vitæ &c. sed status hic accipitur strictius pro conditione vitæ immobilis, per quam alteri adstricti sumus. Sic D. Thomas 2. 2. q. 183. art. 1. & alii communiter dicunt esse tres status, videlicet Episcopatum, qui Ecclesiæ, Religiosorum, qui divino cultui, & Conjugum qui sibi mutuo obstricti sunt pro tota vita.

2. Item Religio.

Nomen ergo Religionis hic non sumitur pro virtute, quæ Deus colitur, nec pro forma cultus omnibus communis, vel pro talis formæ professione, per quam homo mancipatur divino obsequio, quantum est necessarium ad salutem, unde dicitur Religio Christiana: sed pro particulari forma & professione, quæ homo ex libera sua voluntate penitus se divino addicit obsequio. Hæc supponit omnia ad quæ obligat communis Religio, & insuper quædam alia superaddit, quæ ad perfectionem conducunt, hujusque professores vocantur Religiosi. His notatis

3. Ad eam requiruntur tria vota generalia.

Dico ad essentiam Religionis perfectæ & completæ requiri tria vota perpetua perpetuitatis, castitatis & obedientiæ & approbationem Ecclesiæ. Prima pars probatur: quia cum juxta communem omnium fidelium sensum Religio sit forma quædam seu obligatio ad formam vitæ ducentis ad imitationem Christi & charitatis perfectionem: hæc autem perfectio obtineri moraliter non possit, nisi bona externa, carnis voluptates & propriæ voluntatis usus, tamquam præcipua perfectionis impedimenta, amoveantur, hinc ad statum Religiosum moraliter necessaria sunt tria vota, per quæ

animus à prædictis impedimentis stabiliter & permanenter liberetur & perfectioni acquirendæ adaptetur.

Ideoque de voluntaria paupertate *Matth. In Scriptura* 19. dicitur: *si vis perfectus esse, vade vende omnia, qua habes. Et de castitate ibidem, sunt dicitur: Eunuchi, qui seipso castraverunt propter regnum celorum: & clarius 1. Corinth. 7. Apostolus multis inculcat statum matrimonii obesse perfectioni: statum autem castitatis efficere, ut Deo vacari possit. De obedientia habetur ad *Philippens. 2.* quod Christus factus sit pro nobis obediens, qui utique dedit formam status perfectionis. Unde *Matth. 16.* dicit. *Si quis vult post me venire abneget semetipsum.**

Hinc Sacerdotes non sunt eo ipso Religiosi: quia non faciunt votum paupertatis, aut rigorosæ obedientiæ, & ideo non offerunt se Deo in perfectum holocaustum, sicut faciunt illi, qui per obedientiam consecrant animam Deo, per castitatem corpus, per paupertatem res externas. Et sic expediunt se ab omnibus, quæ non sinunt liberè animam ad perfectionem aspirare, & in bono se exercere.

4. Unde sacerdotes non sunt eo ipso Religiosi.

Secunda pars, scilicet quod requiratur etiã approbatio Ecclesiæ, probatur ex communi usu & sensu Ecclesiæ; & ratio est: quia sine hac approbatione non potest esse status spiritualis distinctus à communi statu Christianorum, sed omnes essent merè laici subiecti potestati sæculari. Ergo cum status Religiosus sit spiritualis, dependet ab approbatione Ecclesiæ: hæc enim mediante dependet à Christo: & sic Religiosus obedit suo prælato, tamquam Christo, seu tamquam à Christo potestatem habenti & ejus vices gerenti.

5. Insuper requiritur approbatio Ecclesiæ.

Nec obstat, quòd Religio dicatur consistere in tribus votis substantialibus: hoc enim intelligendum est de eo, quod requiritur ex parte voventis, utra quod ex parte suscipientis requiritur auctoritas, ut per se satis patet.

6. Quo sensu consistat in tribus votis essentialibus.

Dices: potest se quis alteri subicere per tria vota: ergo approbatio Ecclesiæ non est necessaria ad essentiam Religionis. Resp.

6. Cur subiectio per tria vota alteri

N. C.